

DOI : 10.33274/2079-4819-2024-80-1-86-95

JEL : F10, F17

УДК 339.56

Лижник Ю. Б.,
старший викладачДонецький національний університет економіки
і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: lyzhnyk_ub@donnuet.edu.ua**Шаповалова І. В.,**
старший викладач

e-mail: shapovalova@donnuet.edu.ua

Базаєва Д. П.,
здобувач вищої освіти

e-mail: bazaeva_dp@donnuet.edu.ua

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ УКРАЇНИ ТА ЄС

UDC 339.56

Lyzhnyk Yu. B.,
Senior LecturerMykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk
National University of Economics and Trade,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: lyzhnyk_ub@donnuet.edu.ua**Shapovalova I. V.,**
Senior Lecturer
Bazaieva D. P.,
Student

e-mail: shapovalova@donnuet.edu.ua

e-mail: bazaeva_dp@donnuet.edu.ua

ANALYSIS OF THE EXPORT AND IMPORT OPERATIONS DYNAMICS IN UKRAINE AND THE EU

Мета. Метою статті є проаналізувати сучасні тренди експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС і визначити їх особливості під час повномасштабного вторгнення.

Методи. Під час проведення дослідження було застосовано: діалектичний метод пізнання процесів і явищ (для якісного дослідження динаміки експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС); графічний метод (для графічного відображення поточної динаміки та прогнозних значень експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС); індексний (для оцінки частки імпорту та експорту між Україною та ЄС у загальному обсязі імпорту та експорту України відповідно); метод однофакторного та трьохфакторного авторегресійного прогнозування (для прогнозування обсягів та частки експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС).

Результати. До початку повномасштабного вторгнення ЄС був одним із ключових зовнішньоторговельних партнерів України. Станом на 2021 рік, ЄС займав 50% українського експорту. У випадку імпорту, частка ЄС становила 63% від всього імпорту в Україну. Після початку повномасштабного вторгнення частка експорту з України до ЄС зросла до 70%, що підкреслює важливість ЄС як основного торговельного партнера, який не тільки сприяє економічній стабільності, але й забезпечує важливі логістичні маршрути для експорту українських товарів на глобальні ринки.

Прогнозування частки імпорту та експорту між Україною та ЄС показує, що, незважаючи на зниження обсягів експорту та імпорту через повномасштабне вторгнення, частка експорту до ЄС у загальному експорті України буде зростати, а частка імпорту з ЄС залишатиметься сталою. Це свідчить про стабільність і важливість торговельних відносин між Україною та ЄС у складних умовах сучасних глобальних викликів. Виконаний прогноз базується на припущенні про продовження повномасштабного вторгнення. Якщо

© Лижник Ю. Б., Шаповалова І. В., Базаєва Д. П.

ситуація зміниться і настане період післявоєнного відновлення, буде необхідно побудувати новий прогноз, який відобразить нові перспективи для економічного зростання та інтеграції України у світову економіку.

Ключові слова: експорт, імпорт, прогнозування, динаміка, ЄС, війна.

Постановка проблеми.

Міжнародний обмін товарами та послугами займає центральне місце в системі міжнародних економічних відносин, відіграючи ключову роль у взаємодії між країнами. Шляхом проведення експортно-імпортних операцій країни можуть обмінюватися товарами та послугами, що є дефіцитними або недоступними на внутрішньому ринку, підвищуючи таким чином рівень життя своїх громадян та зміцнюючи економічні зв'язки з іншими державами [1].

Активізація участі в міжнародній торгівлі дуже значуща для України. Визнання взаємозв'язку між динамікою розвитку країни та її участю в міжнародній торгівлі, а також дослідження впливу торгівлі на сталий розвиток і визначення шляхів активізації міжнародної торгівлі в умовах глобальної нестабільності є важливими завданнями економічних досліджень [2].

Значущість дослідження експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС обумовлена важливістю економічної інтеграції з одним із найбільших ринків світу, що буде сприяти економічному зростанню, модернізації, підвищенню конкурентоспроможності України, політичній стабільності, адаптації до європейських стандартів та залученню інвестицій. Україна визначає європейську інтеграцію як ключовий пріоритет розвитку, а Угода про асоціацію з ЄС поглиблює політичні та економічні зв'язки. Європейська інтеграція – складний і тривалий процес, залежний від багатьох факторів, включаючи імплементацію Угоди про асоціацію. Відносини між Україною та ЄС також залежать від геополітичних факторів і технологічних змін, таких як нанотехнології, штучний інтелект та аналіз великих баз даних. ЄС є одним з найбільших торгових партнерів України, що підкреслює важливість її місця в європейському економічному просторі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Міжнародна торгівля товарами характеризується значними коливаннями та є одним з найбільш чутливих індикаторів змін, які відбуваються у світовому господарстві в сучасних умовах. Це особливо актуально під час критичних змін, таких як повномасштабне вторгнення російської федерації. Сучасні тренди експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС потребують детального аналізу та прогнозування, щоб розробити ефективні стратегії адаптації до нових умов. Зокрема, необхідно враховувати вплив геополітичних факторів на товарні потоки, зміну митних процедур, логістичні виклики, а також можливості для розширення співпраці в умовах підвищеної нестабільності. Прогнозування таких трендів допоможе виявити нові можливості для розвитку міжнародної торгівлі та знизити ризики, пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю у періоди глобальних потрясінь.

Дослідженням експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС та їх особливостей займалися багато науковців, зокрема, Т. Власюк, Т. Ковтун, В. Будкіна, Г. Вербицька, І. Лукінова, В. Євтушенко, М. Кудінова, І. Бураковський, О. Юрченко, В. Рокочу, Л. Ярош-Дмитренко, Б. Кваснюк, А. Хоменчук, Є. Савельєва, М. Миценко, Б. Фоміна і пр.

Особливості міжнародних економічних відносин між Україною та ЄС висвітлювали у своїх працях Г. Л. Вербицька [3] та Т. О. Власюк [4], які зосереджувалися на дослідженні ризиків і потенційних стимулів зовнішньоторговельних відносин України з ЄС.

В. А. Євтушенко та М. М. Кудінова [5] проводили докладний аналіз міжнародної торгівлі України з ЄС, акцентуючи увагу на структурних змінах та динаміці торгових потоків. Продовженням їхніх наукових розробок стали праці І. М. Миценко, М. О. Сухомлина та О. В. Юрченко [6], які зосереджувалися на визначенні стану,

тенденцій та пріоритетів розвитку зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС. Вони детально розглядали механізми інтеграції України в європейський ринок, аналізували економічні показники та пропонували стратегії для подальшого зміцнення торговельних зв'язків.

Зовнішньоторговельні відносини України з країнами Євросоюзу у контексті інтеграції до європейського економічного простору досліджував Л. О. Ярош-Дмитренко [7], який аналізував економічні та політичні аспекти, що сприяють або перешкоджають інтеграції, вивчав динаміку торговельних потоків та розробляв рекомендації щодо покращення торговельних зв'язків.

Т. Д. Ковтун та А. П. Матвієнко [8] зосереджувалися на актуальних трендах міжнародної торгівлі товарами та особливостях зовнішньої торгівлі України. Вони досліджували глобальні зміни у торгівлі, вплив нових технологій та торговельних угод на структуру експорту та імпорту України, а також аналізували конкурентоспроможність українських товарів на міжнародних ринках.

Сучасний вектор зовнішньоторговельної політики України досліджував А. І. Хоменчук [9]. Він вивчав напрямки, які визначають поточну торговельну стратегію України, аналізував вплив міжнародних економічних умов на національну торговельну політику та розробляв рекомендації щодо її вдосконалення для забезпечення сталого економічного розвитку країни.

Подальшої розробки потребують питання побудови прогнозних трендів експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС у сучасних умовах, зокрема дослідження змін у товарних потоках, митних процедурах, та адаптації українських експортерів до європейських стандартів. Особливу увагу варто приділити аналізу викликів і можливостей, які виникають у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії, впливу військових дій на логістику, безпеку товарообігу, а також стратегіям підтримки та розвитку зовнішньої торгівлі у цих умовах.

Мета статті – проаналізувати сучасні тренди експортно-імпортних операцій між Україною та ЄС і визначити їх особливості під час повномасштабного вторгнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зовнішньоекономічна діяльність відіграє важливу роль у системі виробничо-господарських зв'язків, зберігаючи своє значення в міжнародних економічних відносинах. Вона охоплює всі види міжнародного співробітництва, включаючи спільне виробництво та трансфер технологій. Розвиток міжнародної торгівлі через ефективніше використання ресурсів, збільшення виробництва, зростання доходів та інвестицій сприяє економічному зростанню, підвищенню зайнятості та сталому людському розвитку [10].

На сучасному етапі розвитку світогосподарської системи жодна економіка неспроможна ефективно розвиватися лише за рахунок власних ресурсів, тому виникає нагальна потреба пошуку можливостей залучення необхідних ресурсів ззовні [11].

Експортно-імпортні операції України та ЄС тісно пов'язані з процесами глобалізації економічних відносин у світі. Глобалізація створює умови для відкритості ринків, зниження торговельних бар'єрів та сприяє вільному руху товарів, послуг і капіталу. Ці процеси значно впливають на економічну інтеграцію України з ЄС, одним із найбільших ринків світу.

Одним із явищ, що нині призводить до постійних змін у світі та світовій економічній системі, визначає її структуру та особливості взаємодії і розвитку всіх країн і економічних секторів, створює нові можливості та загрози для окремих осіб і людства загалом, є глобалізація [12].

Глобальні виклики вимагають постійного перегляду джерел і факторів забезпечення соціально-економічного розвитку, зростання та конкурентоспроможності на всіх рівнях. У сучасних умовах найбільш конкурентоспроможними та успішними є країни, національні економіки, підприємства та регіони, які успішно реалізують інноваційну модель розвитку [13].

В контексті експортно-імпортних операцій України та ЄС ці виклики вимагають адаптації українських підприємств до європейських стандартів і інноваційних підходів. Зростання конкуренції на світових ринках змушує українських виробників постійно підвищувати якість своєї продукції та впроваджувати новітні технології. Економічна інтеграція з ЄС відкриває нові можливості для українських експортерів, сприяючи зростанню обсягів торгівлі, покращенню інвестиційного клімату та зміцненню економічних зв'язків між Україною та Європейським Союзом.

Глобалізація стимулює розвиток міжнародної торгівлі. Відкриття ринків ЄС для українських товарів і послуг сприяє збільшенню експорту, що в свою чергу допомагає Україні залучати іноземні інвестиції, підвищувати якість виробництва та конкурентоспроможність своїх підприємств.

Процеси глобалізації сприяють розвитку інституційних реформ в Україні. Відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС, Україна адаптує своє законодавство та регуляторні норми до європейських стандартів, що сприяє створенню прозорого бізнес-середовища, підвищенню правової захищеності інвесторів та загальній економічній стабільності.

Отже, експортно-імпортні операції між Україною та ЄС не лише відображають вплив глобалізаційних процесів на світову економіку, але й відіграють ключову роль у розвитку економічних відносин України, сприяючи її інтеграції в глобальні ринки та забезпечуючи сталий економічний розвиток.

На рис. 1 наведено динаміку обсягу та частки експорту та імпорту в Україну з ЄС – у порівнянні до загального експорту та імпорту.

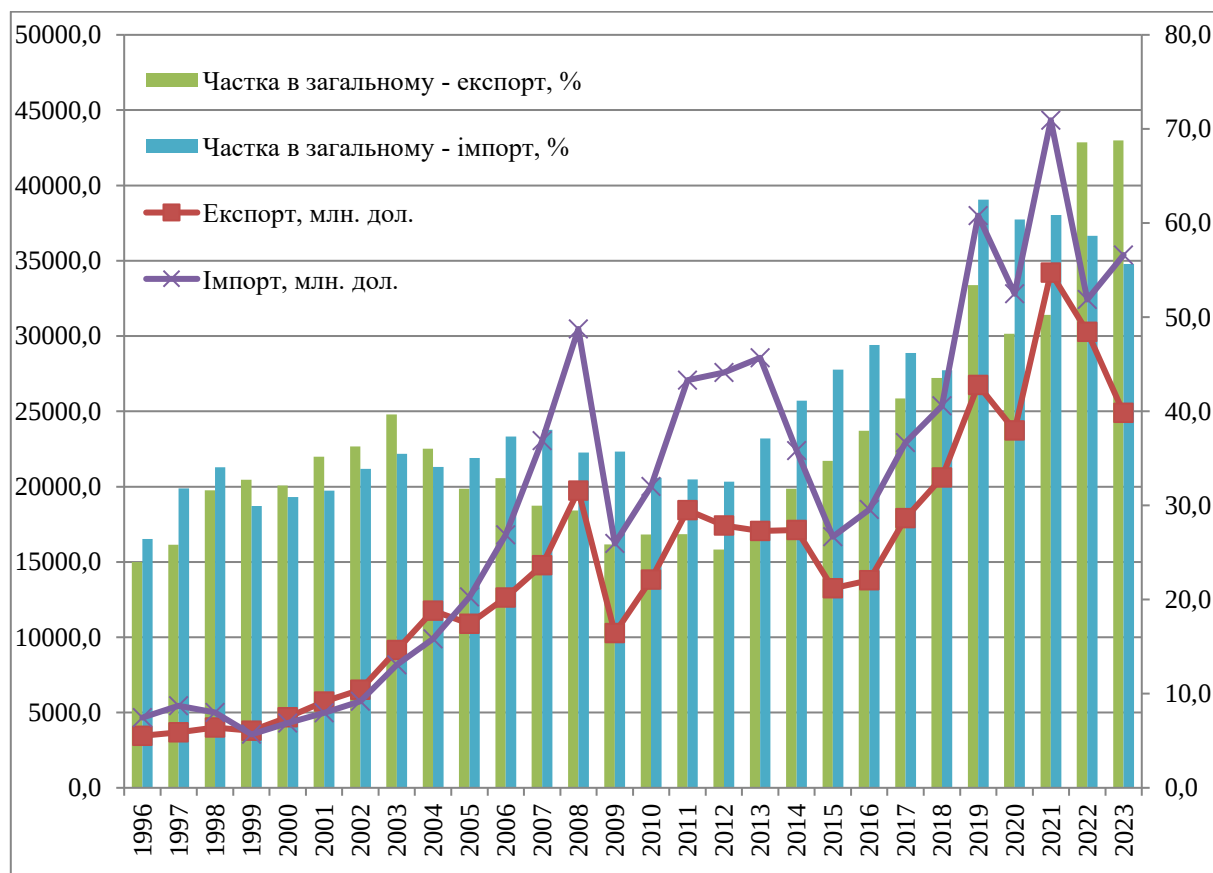

Рис. 1. Динаміка обсягу (млн. дол.) та частки (%) експорту та імпорту в Україну з ЄС – у порівнянні до загального експорту та імпорту (побудовано авторами за даними [14-15])

За дослідженою динамікою, з 1996 до 2008 року відбувалося поступове зростання обсягів експорту та імпорту між Україною та ЄС, після цього, протягом наступного року, спостерігалось різке падіння обсягів торгівлі. Обсяги імпорту почали поступово відновлюватися, і досягли докризових значень у 2014р., тоді як обсяги експорту досягли рівня 2008 року лише через десять років, у 2018 році. Під час світової пандемії COVID-19 обсяги експорту та імпорту між Україною та ЄС зазнали падіння, з подальшим відновленням та різким зростанням у 2021 році. З початком повномасштабного вторгнення, обсяги експорту в грошовому виразі постійно знижуються і станом на 2023 рік досягли рівня 2020 року, але все ще перевищують показники 2018 року. Щодо імпорту, то після різкого падіння у 2022 році, у 2023 році спостерігається незначне зростання, яке перевищило рівень 2020 року, але ще не досягло рівня 2019 року.

Проаналізовані дані свідчать про значний вплив глобальних подій на зовнішньоторговельні операції між Україною та ЄС. Зростання та падіння обсягів експорту та імпорту відповідають періодам економічних криз та стабільності, а також глобальним потрясінням, таким як пандемія COVID-19 та повномасштабне вторгнення. Ці фактори демонструють важливість стійкості та адаптивності в умовах глобальних викликів, а також підкреслюють необхідність розробки стратегій для зміцнення та диверсифікації зовнішньоекономічної діяльності України.

У 90-х роках, від початку співробітництва, зовнішньоторговельні відносини між Україною та ЄС складали близько 25% від загальних зовнішньоторговельних операцій України. З невеликими коливаннями ця частка утримувалася на рівні 30-40% до 2015 року включно. Це свідчить про те, що експорт та імпорт між Україною та ЄС завжди складав не менше третини загальних зовнішньоторговельних операцій, підкреслюючи важливість ЄС як зовнішнього партнера України.

Після 2015 року відбулося різке зростання частки експорту та імпорту між

Україною та ЄС у загальному обсязі зовнішньоторговельних операцій. До 2020 року частка експорту зросла до 50%, а імпорту – до 60%. Це свідчить про те, що ЄС перетворився на ключового партнера у зовнішньоторговельних операціях України.

Збільшення частки експорту та імпорту з ЄС демонструє успішність економічної інтеграції України з європейським ринком, що сприяє зростанню конкурентоспроможності українських товарів та послуг. Зростання частки торгівлі з ЄС сприяє політичній стабільності, адаптації до європейських стандартів, залученню інвестицій та підвищенню економічного зростання України. Це також вказує на успішну реалізацію євроінтеграційної політики України.

Отже, до початку повномасштабного вторгнення ЄС був одним із ключових зовнішньоторговельних партнерів України. Станом на 2021 рік, ЄС займав 50% українського експорту, тобто половина продажів української продукції за кордон відправлялася до Європи. У випадку імпорту, частка ЄС становила 63% від всього імпорту в Україну.

Після початку повномасштабного вторгнення, коли українські порти були заблоковані, ЄС став не лише кінцевим отримувачем українського експорту, але і транзитним регіоном, через який українська продукція потрапляла в інші країни світу. У зв'язку з цим, частка експорту з України до ЄС різко зросла з 50% загального експорту до 70% після початку повномасштабного вторгнення. Ця динаміка підкреслює важливість ЄС як основного торговельного партнера України, що сприяє не тільки економічній стабільності, але й забезпеченню важливих логістичних маршрутів для експорту українських товарів на глобальні ринки.

Після початку повномасштабного вторгнення експорт України в цілому, тобто в усі країни світу, зазнав помітного зменшення. За даними [14] відбувається помісячне падіння експорту на 30-50% від довоєнного рівня. Проте через те, що європейські країни зараз використовуються як транзитні для того, щоб українська продукція, передусім продукція сільського

господарства, потрапляла в інші країни, частка експорту з України до ЄС збільшилася при зменшенні обсягів експорту з України в натуральному виразі.

Тобто при загальному зменшенні обсягу експорту, включаючи експорт до ЄС, частка експорту до ЄС зросла. Це означає, що в грошовому виразі Україна зараз експортує менше продукції, ніж до війни, але більшість цієї продукції експортується через ЄС. Наприклад, зерно та інші сільськогосподарські товари, які раніше відправлялися безпосередньо до кінцевих

споживачів морськими шляхами, тепер транспортуються через європейські країни, які забезпечують логістичні маршрути та допомагають у розподілі українських товарів на світові ринки. Це пояснює, чому частка експорту до ЄС зросла, навіть попри загальне зниження обсягів українського експорту.

На рис. 2 наведено графічне представлення прогнозування динаміки обсягу та частки експорту та імпорту в Україну з ЄС – у порівнянні до загального експорту та імпорту.

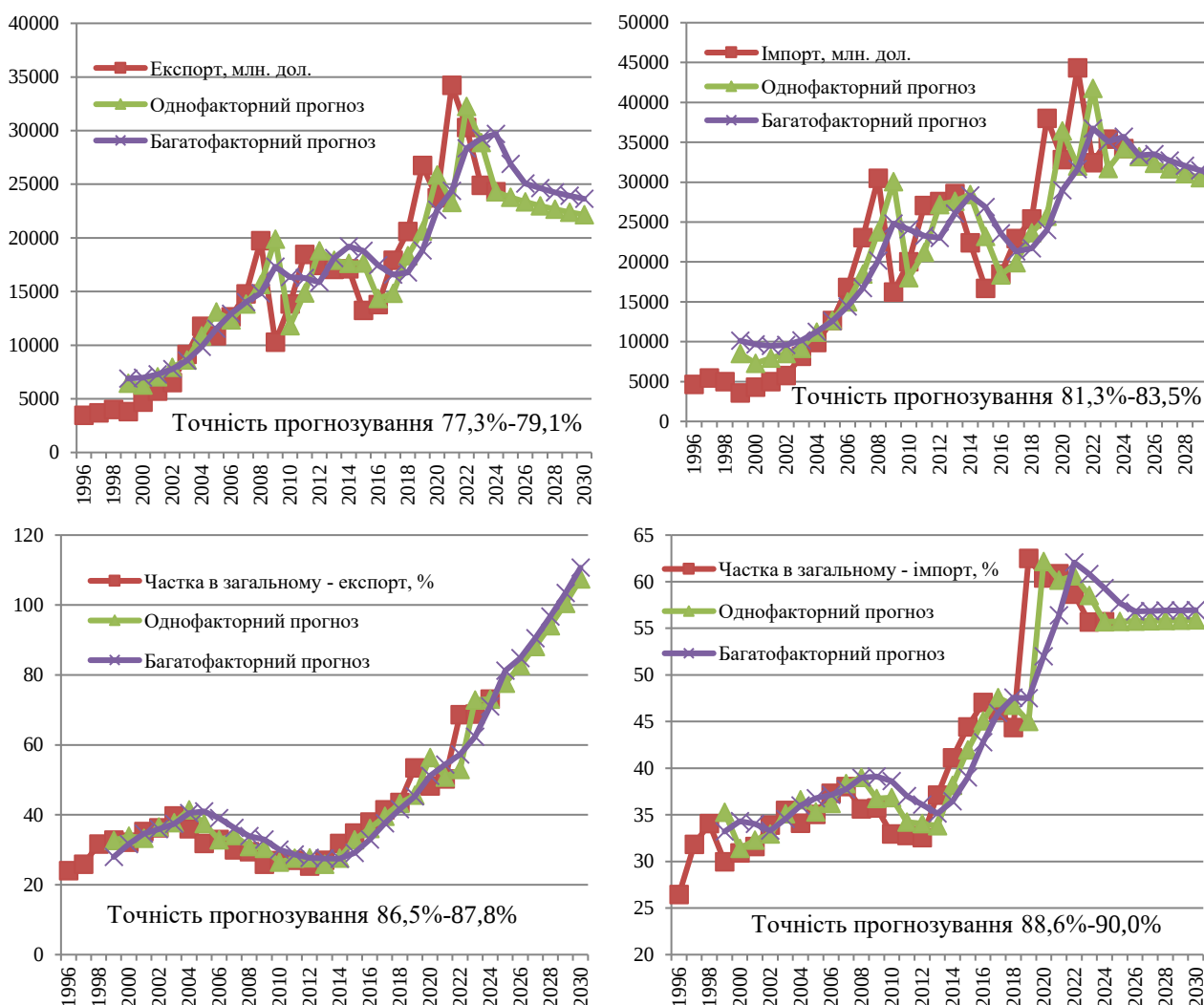

Рис. 2. Прогнозування динаміки обсягу (млн. дол.) та частки (%) експорту та імпорту в Україну з ЄС – у порівнянні до загального експорту та імпорту (побудовано авторами за даними [14-15])

Для отримання прогнозів, представлених на рис. 2, були застосовані авторегресійні методи прогнозування, які включали однофакторні моделі (залежність показника від його значення у попередньому

періоді) та трьохфакторні моделі (залежність показника від його значень за три попередні періоди). Саме ці моделі показали вищу точність, яка представлена на графіках.

Для прогнозування частки експорту точність досягала майже 90%, для обсягів експорту та імпорту - близько 80%, що є доволі високим значенням. Точність прогнозу оцінювалася за критерієм R-квадрат, який відображає середній квадрат різниць між фактичними та прогнозними даними.

Більш точні прогнозні моделі були отримані для прогнозування частки імпорту та експорту ЄС у загальному обсязі зовнішньоторговельних операцій України. При порівнянні прогнозних моделей для експорту та імпорту варто зазначити, що моделі, які стосуються імпорту, мають вищу точність і дозволяють краще передбачити майбутні значення показників імпорту з України до ЄС.

За даними рис. 2 та отриманими прогнозними моделями, можна побачити, що при незмінній ситуації з повномасштабним вторгненням обсяги експорту та імпорту продовжуватимуть своє зниження протягом наступних років. Проте частка експорту до ЄС серед загального експорту з України буде продовжувати зростати, а частка імпорту з ЄС у загальному імпорті України залишатиметься сталою, згідно з отриманими прогнозами.

В таблиці 1 наведено параметри отриманих одно- та багатофакторних авторегресійних моделей для прогнозування динаміки обсягу та частки експорту та імпорту в Україну з ЄС.

Таблиця 1

**Параметри отриманих одно- та багатофакторних авторегресійних моделей
(побудовано авторами)**

Показ- ник	Прогнозування показника				Прогнозування частки показника в загальному експорті/імпорті			
	Параметри моделі	для Y(i-3)	для Y(i-2)	для Y(i-1)	Параметри моделі	для Y(i-3)	для Y(i-2)	для Y(i-1)
Експорт	a	3651,74	4185,09	3054,74	a	-6,380	-7,188	-1,625
	b	0,959	0,838	0,853	b	1,316	1,300	1,086
Імпорт	a	7970,16	6280,62	4287,33	a	5,050	4,527	3,066
	b	0,763	0,788	0,846	b	0,954	0,934	0,946

Отримані параметри прогнозних моделей дозволяють більш точно розрахувати обсяги експорту та імпорту між Україною та ЄС на майбутні періоди та їх частки в загальному експорті та імпорті України відповідно.

Висновки. Від початку зовнішньоторговельні відносини між Україною та ЄС їх частка складала близько 25% від загальних зовнішньоторговельних операцій України і зберігала стабільний рівень 30-40% до 2015 року. Після частка експорту та імпорту між Україною та ЄС значно зросла, досягнувши 50% експорту та 60% імпорту у 2020 році, підкреслюючи роль ЄС як ключового торговельного партнера України.

Після початку повномасштабного вторгнення частка експорту з України до ЄС зросла до 70%, що підкреслює важливість ЄС як основного торговельного партнера, який

не тільки сприяє економічній стабільності, але й забезпечує важливі логістичні маршрути для експорту українських товарів на глобальні ринки.

Прогнозування частки імпорту та експорту між Україною та ЄС показує, що моделі, що стосуються імпорту, є більш точними і дозволяють краще передбачити майбутні показники імпорту. Незважаючи на зниження обсягів експорту та імпорту через повномасштабне вторгнення, частка експорту до ЄС у загальному експорті України буде зростати, а частка імпорту з ЄС залишатиметься сталою. Це свідчить про стабільність і важливість торговельних відносин між Україною та ЄС у складних умовах сучасних глобальних викликів.

З отриманих результатів видно, що найточнішою є модель прогнозування частки експорту в ЄС, яка показує постійне збільшення частки експорту з України до

країн ЄС у наступні роки. Інші моделі демонструють потенціал невеликого зростання до 2025 року, після чого очікується падіння показників експорту та імпорту, включаючи частку імпорту в ЄС. Виконаний прогноз базується на припущенні про продовження повномасштабного вторгнення. Якщо ситуація зміниться і

настане період післявоєнного відновлення, буде необхідно побудувати новий прогноз, який відобразить нові перспективи. Тоді можуть з'явитися нові можливості для економічного зростання та інтеграції України у світову економіку, що вплине на показники експорту та імпорту.

Список літератури

1. Коляда О. В., Райчева А. О. Зовнішня торгівля України як чинник розвитку міжнародних економічних відносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. № 24(2). С. 78-82.
2. Чернега О. Б., Кожухова Т. В. Міжнародна торгівля як джерело та чинник сталого розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 12. С. 32–38.
3. Вербицька Г. Л. Особливості міжнародних економічних відносин України та ЄС. *Економічний простір*. 2019. № 141. С.65-75.
4. Власюк Т. О. Особливості зовнішньоторговельних відносин України з ЄС: ризики та потенційні стимули. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Випуск 10. С. 86-90.
5. Євтушенко В. А., Кудінова М. М. Аналіз міжнародної торгівлі України з ЄС. *Соціальна економіка*. 2019. №58. С.70-80.
6. Миценко І. М., Сухомлин М. О., Юрченко О. В. Зовнішньоторговельні відносини України з країнами ЄС: стан, тенденції та пріоритети розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3(65). С. 81-91.
7. Ярош-Дмитренко Л. О. Зовнішньоторговельні відносини України з країнами Євросоюзу у контексті інтеграції до європейського економічного простору. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. Вип. 25(1). С. 48-52.
8. Ковтун Т. Д., Матвієнко А. П. Актуальні тренди міжнародної торгівлі товарами та особливості зовнішньої торгівлі України. *Бізнес Інформ*. 2019. № 9. С. 28–35.
9. Хоменчук А. І. Сучасний вектор зовнішньоторговельної політики України. *Економічні науки*. 2019. № 11. С. 5-8.
10. Лижник Ю. Б., Ковалець І. В., Никульникова Т. Г. Аналіз динаміки експортно-імпортних операцій між Україною та Польщею за час повномасштабного вторгнення. *Торгівля і ринок України : тематичний зб. наук. праць*. 2023. № 1(53) С. 31-44.
11. Бочарова Ю. Г., Федотова Т. А., Лижник Ю. Б., Бойко Ю. О., Іщенко О. В. Прогнозування обсягів ПІІ країн на основі показників їх інвестиційної привабливості. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган–Барановського. Серія: Економічні науки*. 2022. № 2(77). С.73-83.
12. Бочарова Ю. Г., Іщенко О. В., Лижник Ю. Б., Блохіна Н. С. Включеність України у процеси глобальної взаємодії. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган–Барановського. Серія: Економічні науки*. 2023. № 2(79). С. 44-51.
13. Бочарова Ю. Г., Чернега О. Б., Кожухова Т. В., Іщенко О. В. Рамкові програми ЄС із розвитку наукових досліджень та технологій як основний фінансовий інструмент інноваційної політики ЄС. *Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган–Барановського. Серія: Економічні науки*. 2021. № 2(75). С.64-72.

14. Дія. Бізнес. Експортний портал. URL: <https://export.gov.ua/> (дата звернення 12.05.2023).

15. Офіційний сайт Державного комітету статистики України URL : www.ukrstat.gov.ua.

References

- Koliada, O. V. & Raicheva, A. O. (2019). *Zovnishnia torhivlia Ukrainy yak chynnyk rozvytku mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn* [Foreign trade of Ukraine as a factor in the development of international economic relations]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International economic relations and world economy], no. 24(2), pp. 78-82.
- Cherneh, O. B. & Kozhukhova, T. V. (2015). *Mizhnarodna torhivlia yak dzherelo ta chynnyk staloho rozvytku* [International trade as a source and factor of sustainable development]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu* [Scientific Bulletin of Kherson State University], no. 12, pp. 32–38.
- Verbytska, H. L. (2019). *Osoblyvosti mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn Ukrainy ta EU* [Peculiarities of international economic relations of Ukraine and the EU]. *Ekonomichnyi prostir* [Economic space], no. 141, pp. 65-75.
- Vlasiuk, T. O. (2016). *Osoblyvosti zovnishnotorhovelnykh vidnosyn Ukrainy z YeS: ryzyky ta potentsiini stymuly* [Peculiarities of Ukraine's foreign trade relations with the EU: risks and potential incentives]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University], issue 10, pp. 86-90.
- Yevtushenko, V. A. & Kudinova M. M. (2019). *Analiz mizhnarodnoi torhivli Ukrainy z YeS* [Analysis of Ukraine's international trade with the EU]. *Sotsialna ekonomika* [Social economy], no. 58, pp.70-80.
- Mytsenko, I. M., Sukhomlyn M. O. & Yurchenko O. V. (2021). *Zovnishnotorhovelni vidnosyny Ukrainy z krainamy YeS: stan, tendentsii ta priorityty rozvytku* [Foreign trade relations of Ukraine with EU countries: state, trends and development priorities]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu* [Economic Herald of Donbass], no. 3(65), pp. 81-91.
- Yarosh-Dmytrenko, L. O. (2017). *Zovnishnotorhovelni vidnosyny Ukrainy z krainamy Yevrosoiuzu u konteksti intehtatsii do yevropeiskoho ekonomichnoho prostoru* [Foreign trade relations of Ukraine with the countries of the European Union in the context of integration into the European economic space]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu* [Scientific Bulletin of International Humanitarian University], issue 25(1), pp. 48-52.
- Kovtun, T. D. & Matviienko, A. P. (2019). *Aktualni trendy mizhnarodnoi torhivli tovaramy ta osoblyvosti zovnishnoi torhivli Ukrainy* [Current trends in international trade in goods and peculiarities of Ukraine's foreign trade]. *Biznes Inform* [Business Inform], no. 9, pp. 28–35.
- Khomenchuk, A. I. (2019). *Suchasnyi vektor zovnishnotorhovelnoi polityky Ukrainy* [Modern vector of foreign trade policy of Ukraine]. *Ekonomichni nauky* [Economic sciences], no. 11, pp. 5-8.
- Lyzhnyk, Yu. B., Kovalets, I. V. & Nykulnykova, T. H. (2023). *Analiz dynamiky eksportno-importnykh operatsii mizh Ukrainoiu ta Polshcheiu za chas povnomasshtabnoho vtorhnennia* [Analysis of the dynamics of export-import operations between Ukraine and Poland during the full-scale invasion]. *Torhivlia i rynek Ukrainy : tematychnyi zb. nauk. prats* [Trade and market of Ukraine: thematic collection of science works], no. 1(53), pp. 31-44.
- Bocharova, Yu. H., Fedotova, T. A., Lyzhnyk, Yu. B., Boiko, Yu. O. & Ishchenko, O. V. (2022). *Prohnozuvannia obsiahiv PII krain na osnovi pokaznykiv yikh investytsiinoi pryvablyvosti* [Forecasting the volume of FDI of countries based on indicators of their investment attractiveness]. *Visnyk Donetskoho*

- natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhan-Baranovskoho. *Seriia: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences], no. 2(77), pp.73-83.
12. Bocharova, Yu. H., Ishchenko, O. V., Lyzhnyk, Yu. B. & Blokhina, N. S. (2023). *Vkliuchenist Ukrainy u protsesy hlobalnoi vzaïemodii* [The inclusion of Ukraine in the processes of global interaction]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhan-Baranovskoho. Seriia: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Bulletin of Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences], no. 2(79), pp. 44-51.
 13. Bocharova, Yu. H., Cherneha, O. B., Kozhukhova, T. V. & Ishchenko, O. V. (2021). *Ramkovi prohramy YeS iz rozvytku naukovykh doslidzhen ta tekhnolohii yak osnovnyi finansovyi instrument innovatsiinoi polityky YeS* [Framework programs of the EU for the development of scientific research and technology as the main financial instrument of the innovation policy of the EU]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. Mykhaila Tuhan-Baranovskoho. Seriia: Ekonomichni nauky* [Bulletin of Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences], no. 2(75), pp.64-72.
 14. Diia. *Biznes. Eksportnyi portal* [Diia. Business. Export portal]. Available at : export.gov.ua.
 15. State Statistics Service of Ukraine. Available at : www.ukrstat.gov.ua.

Objective. The objective of the article is to analyze the current trends in export-import transactions between Ukraine and the EU and to determine their features during the large-scale invasion.

Methods. During the research, the following methods are applied: the dialectical method of learning processes and phenomena (for a qualitative study of the dynamics of export-import operations between Ukraine and the EU); graphical method (for graphical presentation of current dynamics and forecast values of export-import operations between Ukraine and the EU); index (to estimate the share of imports and exports between Ukraine and the EU in the total volume of imports and exports of Ukraine, respectively); one-factor and three-factor autoregressive forecasting method (for forecasting the volume and share of export-import transactions between Ukraine and the EU).

Results. Before the large-scale invasion, the EU was one of Ukraine's key foreign trade partners. As of 2021, the EU accounted for 50% of Ukrainian exports. In the case of imports, the share of the EU was 63% of all imports to Ukraine. Since the beginning of the large-scale invasion, the share of exports from Ukraine to the EU has increased to 70%, underscoring the importance of the EU as a major trading partner that not only contributes to economic stability, but also provides important logistics routes for the export of Ukrainian goods to global markets.

Forecasting the share of imports and exports between Ukraine and the EU shows that, despite the decrease in exports and imports due to the large-scale invasion, the share of exports to the EU in total exports of Ukraine will increase, while the share of imports from the EU will remain constant. This testifies to the stability and importance of trade relations between Ukraine and the EU in the difficult conditions of modern global challenges. The executed forecast is based on the assumption that the large-scale invasion will continue. If the situation changes and the period of post-war recovery comes, it will be necessary to build a new forecast that will reflect new prospects for economic growth and integration of Ukraine into the world economy.

Key words: export, import, forecasting, dynamics, EU, war.

Надійшла до редакції 27.03.2024